

Mevsimlik Tarım İşçilerinin ve Ailelerinin Sağlığını Geliştirme Programı 2011-2014 Yılı Faaliyetleri

Prof. Dr. Zeynep ŞİMŞEK

(Harran Üniversitesi Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü)
Program Yürütücüsü

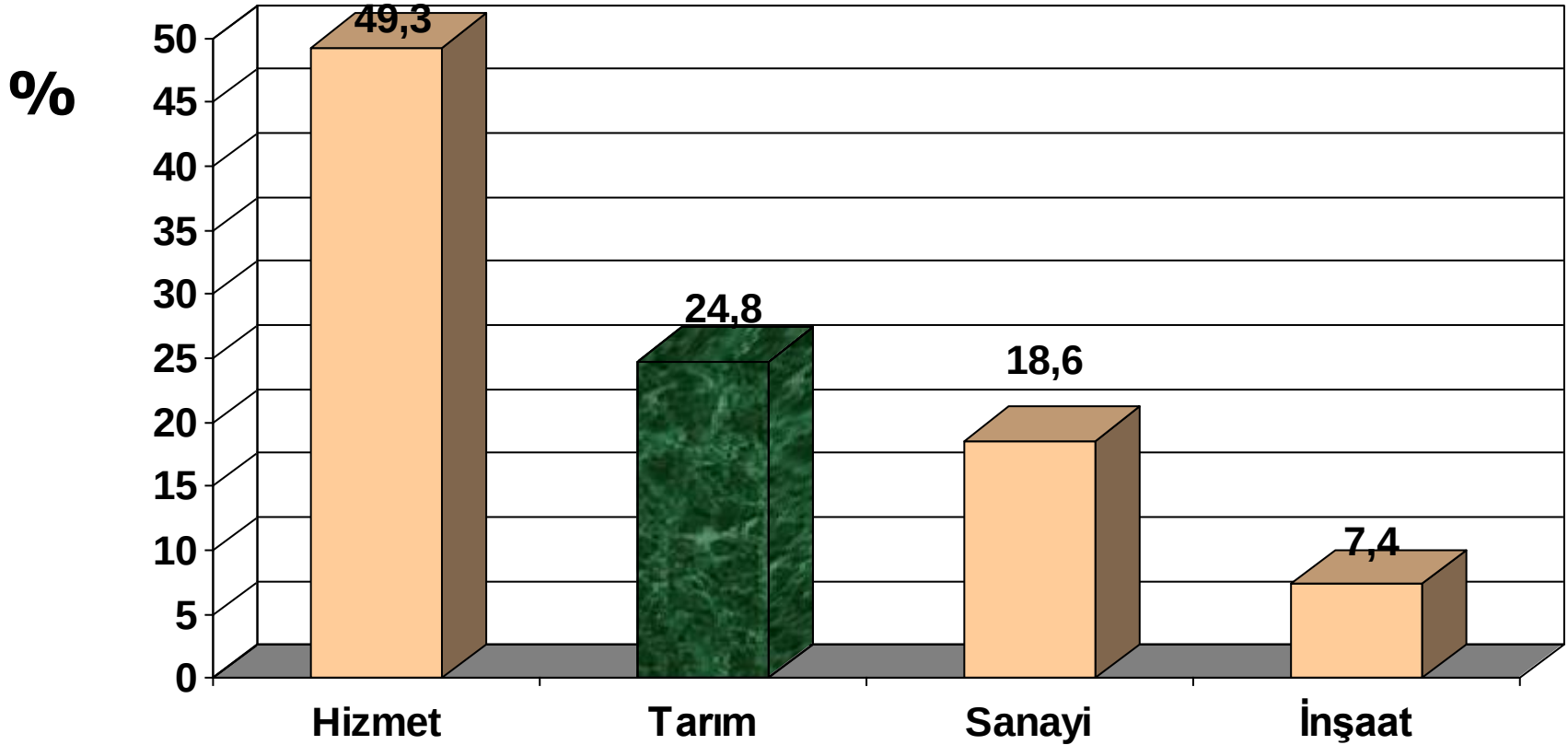
Kingdom of the Netherlands

Binyıl Kalkınma Hedefleri

- **Hedef 1:** Mutlak Yoksulluk ve Açlığı Ortadan Kaldırmak,
- **Hedef 2:** Herkesin Temel Eğitim Almasını Sağlamak,
- **Hedef 3:** Kadınların Konumunu Güçlendirmek ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Geliştirmek,
- **Hedef 4:** Çocuk Ölümlerini Azaltmak,
- **Hedef 5:** Anne Sağlığını İyileştirmek,
- **Hedef 6:** HIV/AIDS, Sıtma ve Diğer Salgın Hastalıklarla Mücadele Etmek,
- **Hedef 7:** Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması,
- **Hedef 8:** Kalkınma için Küresel Ortaklıklar Geliştirmek.

Hanehalkı İşgücü İstatistikleri (Türkiye İstatistik Kurumu)

Türkiye’de tarım 2. istihdam alanıdır. Tarımda çalışanların yaklaşık yarısı mevsimlik gezici işçidir.

- Dünyada işgücünün yarısı (1.3 milyar kişi) tarımda istihdam edilmekte, yüz tarım işçisinden 40'ı mevsimlik gezici tarım işçisi,
- Hastalık ve kaza-yaralanmalar nedeniyle tarım; inşaat ve madencilikle beraber en tehlikeli üç iş kolundan biri,
- Son 10 yılda dünyada diğer sektörlerde kaza ve ölümler azalırken, tarım sektöründe artış görülmekte,
- Eksik kayıt sistemine rağmen her yıl tarımda yaralanma ve tarım ilacı zehirlenmesi rapor edilmekte.

2001'den bu yana Halk Sağlığı AD'nın araştırmaları

I. Tarım Sağlığı ve Güvenliği
Sempozyumu

6-7 Nisan 2012-Şanlıurfa

26. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası
(Tarım)

4-6 Mayıs 2012-Şanlıurfa

ÇSGB ve Gıda Tarım ve Hayvancılık
Bakanlığı ile Tarımda İş Sağlığı ve
Güvenliği Protokolü

Bereketli Hilal

Sektörler arası İşbirliği ile GAP Tarımda
Çalışanların Sağlığı Araştırması ve Çalıştayı
25 Şubat 2013

**UNFPA işbirliği ile Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sağlığını
Geliştirme Ülke Modeli Oluşturma Programı (2011-2015)
hazırlandı**

Mevsimlik Tarım İşçileri

Araştırmalar
MTİ/2011 ...

1- Sağlık
Sorunlarını ve
ilişkili faktörleri
Belirleme

- MTİ sağlık aracısı eğitimi
- Tarım iş aracısı eğitimi
- ASM-TSM eğitimi
- Yönetici eğitimleri
- Din görevlisi eğitimi
- Yerel medya eğitimi

2-Yerel ve merkezi
düzeyde ilgili sektörlerle
kanıta dayalı çözüm
önerilerini tartışma ve
kararlaştırma
(üst düzey yöneticiler)

Operasyonel Araştırma

Alanında uzman
akademisyenlerden
bilim komisyonu ve
eğitim ekibi oluşturuldu

4- Etkisi kanıtlanan
müdahaleleri
Yaygınlaştırma/ Sisteme
entegre etme

3-Çözüm önerilerinin
uygunluğunu belirlemek için
kontrol grubunun kendisinin
olduğu deneysel
araştırmaların yapılması

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNİN SAĞLIĞINI GELİŞTİRME PROGRAMI

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNİN VE AİLELERİNİN İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ ARAŞTIRMASI 2011

Nüfus / Tarım İşgücü Göçü / Yaşam Koşulları / Üreme Sağlığı

ÖZET RAPOR

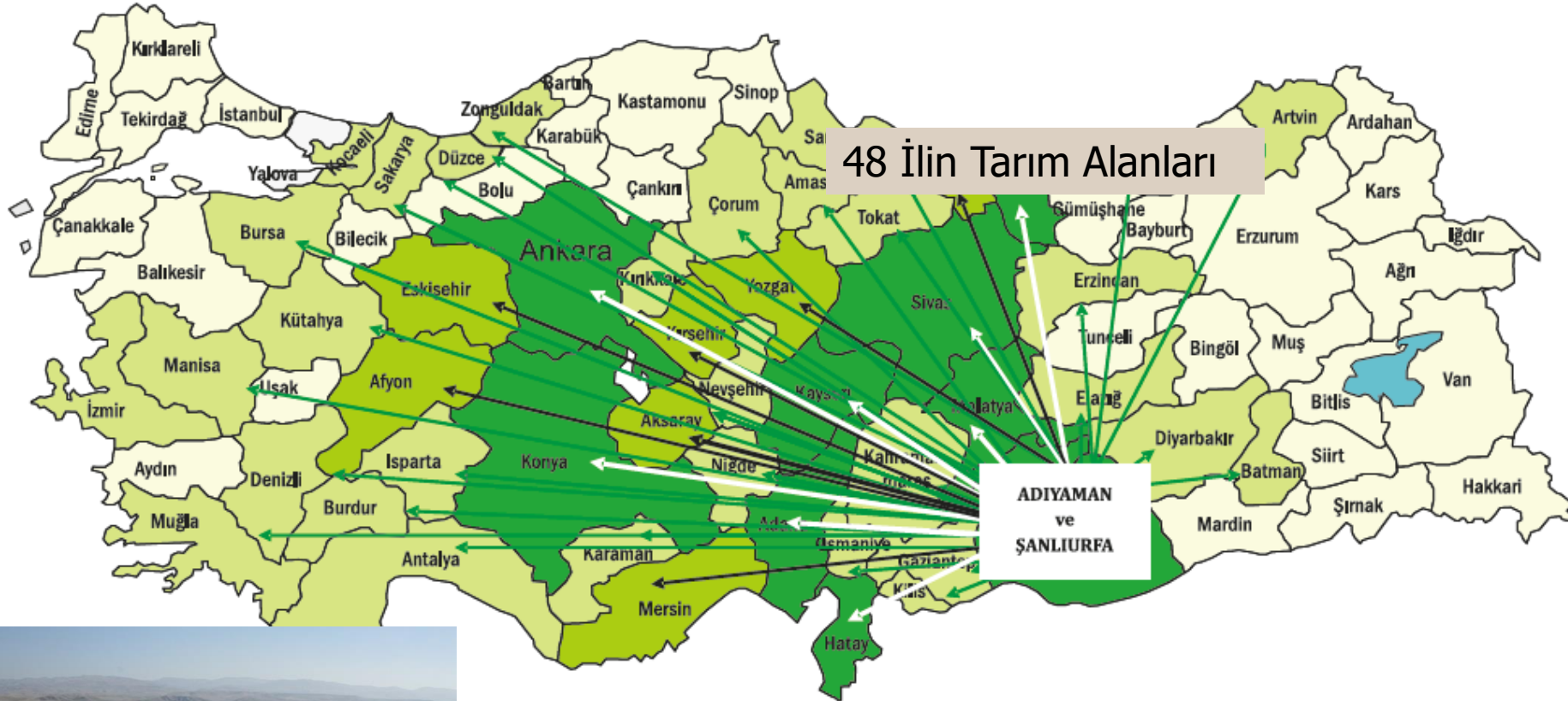
MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNİN VE AİLELERİNİN İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ ARAŞTIRMASI 2011

Nüfus / Tarım İşgücü Göçü / Yaşam Koşulları / Üreme Sağlığı

Raporu Hazırlayan
Prof. Dr. Zeynep ŞİMŞEK

Şanlıurfa- ve Adıyaman il merkezlerinden tarım işgücü göçü (2010-2011)

Göstergeler	Türkiye	MTİ
Nüfus ve sosyal göstergeler		
14 yaş ve altındaki nüfus yüzdesi	25,2	40,4
65 ve üzerindeki nüfus yüzdesi	7,3	2,2
Ortanca yaş	29,7	18,0
Ortalama hanehalkı büyüklüğü	3,8	6,8
Beş yaş altı nüfusa kayıt yüzdesi	93,7	78,8
Kızlarda ilköğretimde net okullaşma yüzdesi	98,6	74,0
Erkeklerde ilköğretimde net okullaşma yüzdesi	98,2	78,0
15-49 yaşlarındaki kadınlarda okula gitmeme/bitirmeme yüzdesi	16,9	72,1
Hedef 1. Aşırı yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırma		
Yoksul hane yüzdesi (<i>kişi başına günlük 1 dolar altı</i>)	0,0	58,2

Hedef 4. Çocuk ölümlerini azaltma

Akraba evliliği yapanların yüzdesi	20,0	50,8
Bebek ölüm hızı (binde)	17,0	59,0

Hedef 5. Anne ölümlerini azaltma

Kaba ana ölüm oranı (yüzbinde)	28,5	153,0

Hedef 4 ve 5 ile ilişkili göstergeler

Kaba doğum hızı (binde)	18,6	39,5
Ortalama canlı doğum sayısı	3,3	6,4
Halen gebe kadın yüzdesi	3,9	13,8
Toplam doğurganlık hızı	2,2	4,9
19 yaş altında çocuk doğurma	3,9	7,2
Sağlık kuruluşunda gerçekleşen doğumların yüzdesi	90,0	72,8

Herhangi bir gebeliği önleyici yöntem bilen kadın yüzdesi	99,8	93,8
Herhangi bir gebeliği önleyici yöntem kullanan kadın yüzdesi	73,0	46,3
Ölü doğum yapan kadın yüzdesi	4,0	19,9
Kadınlarda ortalama ilk evlenme yaşı	23,2	18,3
Erkeklerde ortalama ilk evlenme yaşı	26,5	21,8
Sigara içen kadın yüzdesi	15,0	15,0
Sigara içen erkek yüzdesi	49,0	49,1
Hedef 6. Bulaşıcı hastalıkların kontrolü		
Sağlıklı içme/kullanma suyuna erişme yüzdesi	99,9	32,9
Kaba ölüm hızı (binde)	5,0	22,6
HIV/AIDS duyma oranı	88,1	21,5
Kondom Kullanma Oranı	14,3	13,5
Bilgiye erişim		
100 hane başına bilgisayar sayısı	49,0	9,6
100 hane başına internet sayısı	32,8	2,6

Mevsimlik
Tarım
İşçileri

Hastalıkların ve erken ölümlerin önlenmesi sağlık hizmetlerinin ilk amacıdır

- Hastalık/sağlık sorunlarına doğrudan neden olan faktörlerin kontrolü
  - Çevresel faktörler
  - Bireysel özellikler ve davranışlar
- Sağlık hizmetine erişimin sağlanması

Uzun ve sağlıklı yaşam

45 → 75

Ortalama 25 yıl TSH

5 yıl yeni tıbbi ve
cerrahi yöntemler

Temel ilaçların sağlanması

Endemik hastalıkların kontrolü

Bulaşıcı hastalıklara karşı bağışıklama

Ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması

Temiz su sağlanması ve sanitasyon

Beslenme durumunun iyileştirilmesi

Halkın sağlık eğitimi

Kullanılan Stratejiler

Mevsimlik Tarım İşçilerini Güçlendirme

- Sağlık aracıları yetiştirme
- Tarım iş aracılarının eğitimi
- Akran eğitimi
- Halk eğitim materyali geliştirme

Hizmet Sunumunu Güçlendirme

- Yönetici farkındalık eğitimleri
- Aile sağlığı merkezleri için farkındalık ve eğitim programı geliştirme
- Toplum sağlığı merkezleri için eğitim programı geliştirme
- Sağlık personeli mezuniyet öncesi eğitim modülü geliştirme
- Din görevlisi eğitim modülü geliştirme
- Medya temsilcileri eğitim programı geliştirme

Çözüm önerilerinin paylaşım toplantıları

Yerel düzeyde: Şanlıurfa-Adıyaman; Merkezi düzeyde: Ankara

UNFPA-Harran Üniversitesi Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri Toplantısı 8 Kasım 2012 Ankara

Mevsimlik Tarım İşçileri

BROŞÜRLER

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

Kimlik numarası olmayanın doktoru olmaz

Anne ve bebek ölümleri kader değildir

Çalışma hayatı sağlığımızı etkiler

Herkes 18 yaşını bitirene kadar çocuktur

Akraba evliliği çocukların hasta ya da sakat olma ihtimalini artırır

Bebekler öksüz anneler evlatsız kalsın

Gebelikte en az 4 kez kontrol gerekir

Doğum hastanede yapılmalıdır

Korku değil 'bilmek' seni yaşatır

Erken tanı hayat kurtarır

Daha çok kazanmak için işçilerimizin sağlığını koruyalım

Muhtar toplumun hizmete ulaşmasında köprüdür

'Hastalıkları ve erken ölümleri önleme yasal sorumluluk ve görevdir' kamu savunuculuk broşürü

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

Gereksiz yere meşgul eden olursun, SEN HİMET ALMAMISIN!

SAĞLIK ÇALIŞANI İÇİN AFİŞ

Gebelik ve Doğum Öncesi – Sonrası Muayene ve Sağlık Eğitimi Hayat Kurtarır

REHBERLER

Tarımda Çalışanların Üreme Sağlığı Sorunlarına Bütüncül Yaklaşım; Birinci Basamak Uygulama Rehberi

Tarımda Çalışanların Üreme Sağlığı Sorunlarına Bütüncül Yaklaşım; Mezuniyet Öncesi Eğitim Modülü

Sağlıklı Yaşamamanın Adımları; Din Görevlisi Sağlık Rehberi

Sağlık Yaşam Rehberi; Hastalıklardan Korunmanın Altın Kuralları

Tarım İş Aracısı Sağlık Rehberi

Doğru ve Etkili Sağlık İletişimi İçin Sağlık Haberciliği- Programcılığı Rehberi

RADYO SPOTLARI (R)

Tarım İlaçları

Evde Doğum

Adölesan Evlilik

Aile Planlaması

Doğum Öncesi Bakım

TELEVİZYON PROGRAMI

**TARIM İŞÇİLERİNİN
ÜREME SAĞLIĞI SORUNLARINA
BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM**

BİRİNCİ BASAMAK UYGULAMA REHBERİ

SAĞLIKLI YAŞAMANIN ADIMLARI

**DİN GÖREVLİSİ
SAĞLIK REHBERİ**

TARIM İŞ ARACISI REHBERİ

Daha çok kazanmak için çalışanların sağlığını koruyalım

SAĞLIKLI YAŞAM REHBERİ

HASTALIKLARDAN KORUNMANIN ALTIN KURALLARI

TARIMDA ÇALIŞANLARIN ÜREME SAĞLIĞI SORUNLARINA BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM

MEZUNİYET ÖNCESİ EĞİTİM MODÜLÜ

- Ankara, Adana, Adıyaman, Aksaray, Eskişehir, Hatay, Kayseri, Konya, Malatya, Niğde, Şanlıurfa ve Yozgat illerinden
- 10 Vali Yardımcısı,
- 22 Kaymakam ,
- 90 Kurum Temsilcisi,
- 25 Muhtar

Toplam 147 kişi

Sonuç: Değerlendirmede eğitim toplantısına katılan yöneticilerin konuya sahip çıktıkları ve önemli başarılar sağladıkları görülmüştür.

Aile Sağlığı Merkezi Çalışanları

- Şanlıurfa:107
- Adıyaman:57

- **Toplam:164 Kişi**

Toplum Sağlığı Merkezleri

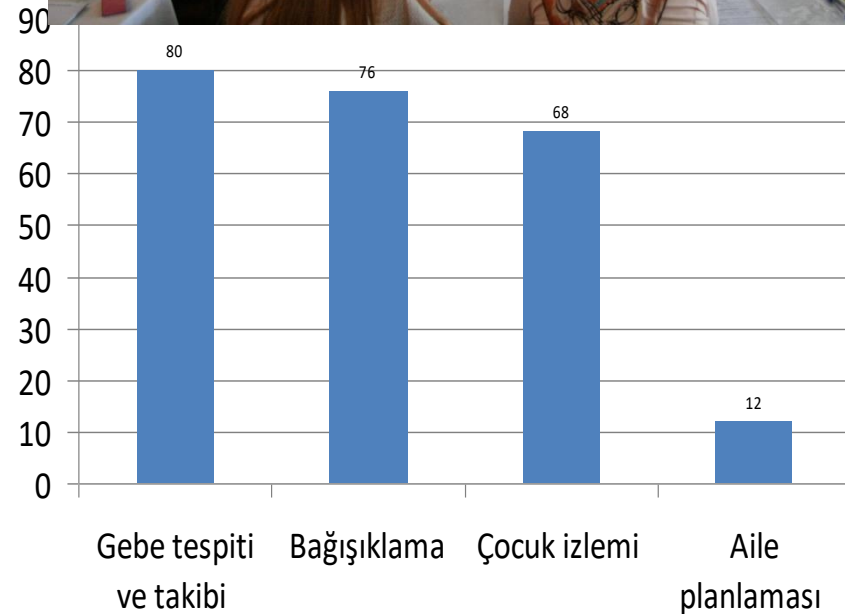
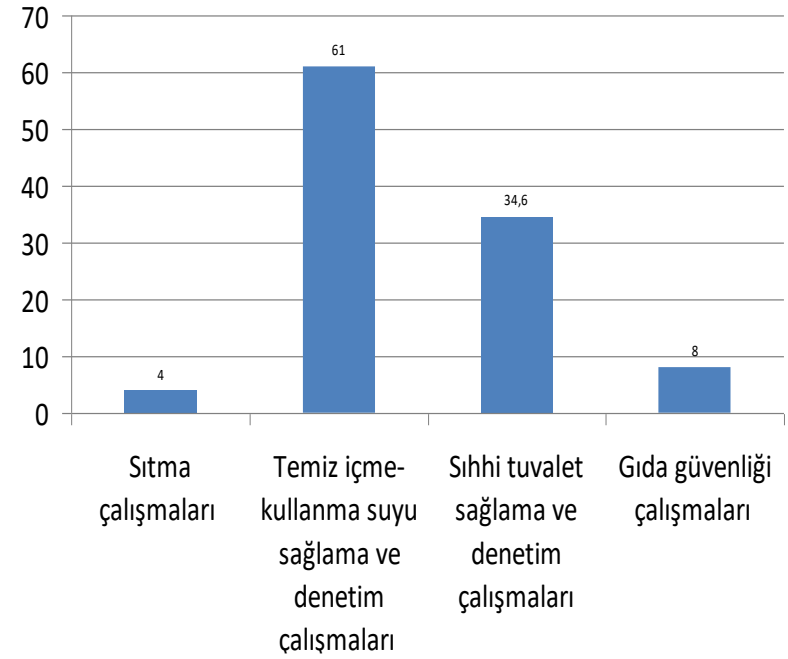

- 12 ilde 86 Toplum Sağlığı Merkezi'nde görev yapan 222 hekim, ebe, hemşire

Mevsimlik Tarım İşçileri

Toplum Sağlığı Merkezlerinin Tarım Alanlarındaki Çalışmaları

Toplum sağlığı araçları

- Ana-çocuk sağlığı hizmetlerine erişimin arttırılmasında,
- Enfeksiyon hastalıklarının kontrolünde,
- Sağlıklı davranışların artmasında (rol modeli etkisi) etkisi kanıtlanmış ve ülkelere önerilmiş,
  - Sağlık araçlarının sağlık sistemine entegre edilmesinde yaşanan güçlükler nedeniyle ilgi azalmış, ancak dezavantajlı grupların hizmete erişiminde yaşanan sosyal, kültürel güçlükler yeniden ilgiyi artırmıştır. Özellikle az gelişmiş bölgelerde, Binyıl Kalkınma Hedefleri kapsamında çocukları yaşatma, anne ölümlerini önleme ve tbc /AIDS kontrolünde önemli bir araç olarak ele alınmıştır.

**Şanlıurfa: 50 sağlık aracısı; Adıyaman 40 sağlık
aracısı Toplam:90**

Biz bunları kader sanırdık!

Sağlık aracıları (elçileri)

Meğer bizim ne çok sorunumuz
varmış da, bilmiyormuşuz!

Sağlık Aracıları Modeli ile

- Sağlık kurumunu ziyaret 2.20 kat ,
- Demir hapi kullanma 5.62 kat,
- Tetanoz aşısı 4.12 kat,
- Çocukluk dönemi aşıları 6.65 kat,
- Fenilketanuri ve işitme taraması 4.49 kat,
- Tıbbi gebeliği önleyici yöntem kullanımı 3.44 kat arttı, sağlık personeline güven arttı.

SAĞLIK ARACILARI TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR

(ŞANLIURFA –ADİYAMAN 2012-2014)
(Aile Sayısı Esas Alınmıştır)

İşlemler	Şanlıurfa (25)	Adıyaman (10)	Toplam (35)
Üreme Sağlığı ve Tarlada Sağlıklı Yaşam Alanı Oluşturmanın Anlatıldığı Kişi Sayısı	6628	1893	8521
Tespit Edilen Gebe Sayısı	1642	114	1756
Kendi Kendine Meme Muayenesi Öğretilen Kişi Sayısı	592	414	1006
Smear Aldırtan Kadın Sayısı	148	22	170
Mamografi Yaptıran Kadın Sayısı	50	35	85
Tetanoz Aşısı Yaptırılmaya Gönderilen Kadın Sayısı	200	134	334
Toplam	9260	2612	11872

- Şanlıurfa :73
- Adıyaman:60
- **Toplam:133 Kişi**

4. AŞI HASTALIKLARI ÖNLER

- Çocukluk döneminde yapılan aşılar çocuğu verem, sarılık (Hepatit A ve B), difteri (kuspulazi), boğmaca, tetanoz, kızamık, kızamıkçık, kabakulak, çocuk felci, zafire, menenjit ve su çiçeği hastalıklarından korur
- Aile hekiminizin aşıları takip eder ve yapar
- Aile hekiminizin olması için nüfus cüzdanınızın olması gerekir
- Eğer nüfus cüzdanı olmayan bir kişiyle karşılaşırsanız, hemen nüfus cüzdanını çıkartmasını ve aile hekimine kayıt yaptırmasını söyleyin

Tetanoz Öldürür

- Tetanoz hastalığı toprakta bulunan bir mikroptan bulaşan ölümcül bir hastalıktır
- Tetanoz hastalığı anneyi ve bebeği öldürebilir
- Tetanoz hastalığından korunmanın tek yolu AŞİDİR
- Gebeyken 2 kez aşı yaptırın
- Tetanoz aşısını aile hekimini yapar

Bütün kadınlar gebe olduğuna anlar anlamaz aile hekimine gitmeli ve en az 4 kez kontrol olmalıdır

5. ZİRAİ İLAÇLAR ZEHİRDİR HERKEŞ İÇİN TEHLİKELİDİR

Zehirler, kanser yapar, düşüklere, ölü doğumlara, depresyona ve sakat bebeklerin doğmasına neden olur

Tarıla ilaçlarken dikkat edilmesi gerekenler

- Şapka, maske, eldiven, gözlük, uzun kollu gömlek, uzun pantolon, çorap, kapalı ayakkabı veya bot giyin
- İlaçlama yapılan alanlara girmeyin
- Ne zaman tarıya gireceği ilaç paketinin üzerinde yazar
- İlaçlama yaparken bir şey yiyip içmeyin
- Ellerinizi sık sık yıkayın
- İlaçlama yaptığınız gün bol su için (6-8 su bardağı) (su zehrin vücudtan atılmasına yardımcı olur)
- İlaç kutularını gömün

Eve ya da çadıra girmeden önce

- Ellerinizi sabunla yıkayın
- İlaçlama yaparken giydiğiniz kıyafetleri çıkarın, bir tarlaya koyun
- Hemen duş alın, vücudunuzu ovmayın
- El ve ayak tırnak diplerini temizleyin
- İlaçlamada kullandığınız kıyafetleri diğer giysilerden ayırın, bol su ve deterjanla yıkayın, bu kıyafetleri güneşte kurutun (elinizde eldiven, ayakkabıda çorap ile yıkayın, vücudunuza temas etmesin)
- İlaçlamada kullandığınız kıyafetleri yıkadıktan sonra güneş ışığında kurutun

DAHA ÇOK KAZANMAK İÇİN!

İşçilerimizin Sağlığını Koruyalım

Tarıla çalışan işçidir, işçinin sağlığını korumak işverenin yükümlülüğüdür

Sağlıklı yaşamak hepimizin elinde!

www.mevsimliktarimiscileri.com

Hastalıkları önlemek için tedbir alın

Hastalıkları önlemek için tedbir alın

Sağlıklı yaşamak hepimizin elinde!

Din Görevlisi Eğitimi

- Şanlıurfa:135
- Adıyaman:58
- Toplam: 193 Din Görevlisi

Yerel medya farkındalık toplantıları

- MTİ'leri hastalığa ve erken ölüme götüren yol,
- Haberleri ya da programları hazırlarken 'Bir daha bu olayın yaşanmaması için neler yapılmalı vurgusu'
- Radyo spotları ve programları
- Televizyon programları

Yerel Medya Farkındalık Toplantıları

Şanlıurfa 2012 Medya Farkındalık Toplantısı

- Şanlıurfa:68
- Adıyaman:12

- Toplam: 80 Medya Temsilcisi

Kingdom of the Netherlands

Bilim Komisyonu		Kamu Kurumları İşbirliği
Prof. Dr. Ayşe AKIN	Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
Prof. Dr. Muhsin AKBABA	Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	Şanlıurfa – Adıyaman Valilikleri
Prof. Dr. Kafiye EROĞLU	Koç Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu	İl Halk Sağlığı Müdürlükleri
Prof. Dr. Melikşah ERTEM	Türkiye Halk Sağlığı Kurumu/HASUDER	İl Müftülükleri
Prof. Dr. Perran TOKSÖZ	Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	İl Nüfus Müdürlükleri
Prof. Dr. Fatma ULUTAN	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları AD	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri
Prof. Dr. Günay SAKA	Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	Sivil Toplum İşbirliği
Doç. Dr. Fuat DİLMEÇ	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biy./Genetik AD	METİDER
Doç. Dr. Mete KÖKSAL	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Hist./Emb. AD	
Doç. Dr. İnci ÇINARLI	Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi	
Doç. Dr. Neşe GÜL HİHALİ	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları AD	
Doç. Dr. Ayşe MENTEŞ GÜRLER	Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Nuri GÜLER	İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku AD	
Yrd. Doç. Dr. Fatma ERSİN	Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği AD	
Yrd. Doç. Dr. Fatma GÖZÜKARA	Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Kadın Doğum Hemşireliği AD	
Yrd. Doç. Dr. Ersin NAZLICAN	Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	
Yrd. Doç. Dr. Nebiye YENTÜR DONİ	Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO	
Yrd. Doç. Dr. Rabia SOHBET	Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü	
Uzm. Dr. İlker KAYI	İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü	
Öğr. Gör. Dr. Sare MIHÇIÖKÜR	Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	
Öğr. Gör. Sami AKPİRİNÇ	Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO	
Öğr. Gör. Aygül TUNÇDEMİR	Adıyaman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu	
Öğr. Gör. Ramazan SAVAŞ	Adıyaman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu	
Ebe Gözde ERÇETİN	Program Asistanı	
Dr. Burcu KARA	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	
Dr. Canan DEMİR	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	
Uzm. Hem. Evin KIRMIZITOPRAK	Şanlıurfa Kamu Hastaneleri Birliği	

■WEB hazırlandı(www.mevsimliktarimiscileri.com)

TEŞEKKÜRLER